

Kiedy do POZ, NPL, SOR

Kiedy do POZ, NPL, SOR?

dr n. med. Anna Ratajczak – specjalista pediatra.

Polski system ochrony zdrowia funkcjonuje na kilku płaszczyznach – ambulatoryjnej opieki podstawowej i specjalistycznej oraz opieki szpitalnej. Wielu pacjentów, szczególnie tych, którzy z pomocy medycznej korzystają rzadko, nie orientuje się dobrze lub wcale w tym systemie, co często prowadzi do tego, że w razie potrzeby – a szczególnie w sytuacji nagłej – nie wiedzą, gdzie się zgłosić.

Żeby odnaleźć się w tym systemie, należy wiedzieć, czym są i jak funkcjonują POZ, NPL oraz SOR.

POZ (Podstawowa Opieka Zdrowotna)

W ramach POZ świadczenia udzielane są od poniedziałku do piątku w godzinach 8:00-18:00.

Pracują tam tzw. lekarze pierwszego kontaktu – głównie specjaliści medycyny rodzinnej, chorób wewnętrznych oraz pediatry. Aby skorzystać ze świadczeń POZ, należy złożyć deklarację wyboru lekarza, pielęgniarki oraz położnej.

Wizyty w POZ odbywają się po ustaleniu terminu wizyty – część jest zaplanowana dużo wcześniej (np. bilanse), część natomiast umawiana jest w dniu wizyty – zazwyczaj w pilnych przypadkach (np. infekcja).

POZ to ta część systemu ochrony zdrowia, która zajmuje się diagnostyką i leczeniem pacjenta całonocowo i długoterminowo, zarówno w warunkach ambulatoryjnych, jak i domowych.

W POZ pacjenci mogą umówić się na:

- wizytę patronażową (wizyta z noworodkiem),
- bilanse dzieci i młodzieży oraz badania profilaktyczne dorosłych,
- szczepienia ochronne (planowe i zalecane),
- badania diagnostyczne (laboratoryjne i/lub obrazowe).

Lekarz POZ wystawia:

- zlecenia na transport sanitarny oraz zaopatrzenie w wyroby medyczne,
- skierowania:
  - do poradni specjalistycznych,
  - na leczenie szpitalne i uzdrowiskowe,
  - na rehabilitację,
- orzeczenia i zaświadczenia o stanie zdrowia,
- recepty na leki stosowane przewlekłe czy doraźnie.

NPL (Nocna Pomoc Lekarska) i NiŚOZ (Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna)

W ramach NPL świadczenia udzielane są od poniedziałku do piątku w godz. 18:00-8:00 dnia następnego oraz całonocowo w soboty, niedziele i dni ustawowo wolne od pracy. Aby skorzystać z NPL, nie trzeba mieć skierowania ani deklaracji, a o przyjęciu decyduje kolejność zgłoszenia.

Do NPL należy zgłosić się w razie nagłego zachorowania lub pogorszenia stanu zdrowia, ale **gdy nie ma** objawów sugerujących bezpośrednie zagrożenie życia lub istotny uszczerbek zdrowia, a zastosowane środki domowe lub leki dostępne bez recepty nie przyniosły spodziewanej poprawy, a także gdy istnieje obawa, że oczekiwanie na otwarcie przychodni POZ może niekorzystnie wpłynąć na stan zdrowia.

Do przykładowych sytuacji uzasadniających zgłoszenie się do NPL należą:

- zaostrzenie dolegliwości choroby przewlekłej (np. napad astmy oskrzelowej),
- infekcja układu moczowego lub oddechowego z wysoką gorączką,
- bóle (brzucha, głowy, stawów czy kręgosłupa), które nie ustępują mimo zastosowanego leczenia,
- biegunka lub wymioty, szczególnie u najmłodszych dzieci (do 3. roku życia),
- zatrzymanie gazów, stolca lub moczu,
- wyciek z ucha ropnej treści,
- zaburzenia psychiczne (z wyjątkiem agresji lub dokonanej próby samobójczej).

Do NPL nie powinno zgłaszać się w celu:

- wizyty kontrolnej w związku z wcześniej rozpoczętym leczeniem
- przedłużenia dotychczas stosowanego leczenia przewlekłego
- uzyskania rutynowego zaświadczenia o stanie zdrowia

Pamiętaj: NPL udziela pomocy doraźnej w sytuacji, kiedy stan zdrowia jest na tyle poważny, że nie można czekać na otwarcie POZ, ale nie na tyle, by pacjent wymagał przyjęcia do szpitala – nie należy zgłaszać się tam po świadczenia, które nie są pilne!

SOR (szpitalny oddział ratunkowy)

To komórka organizacyjna szpitala, w której udziela się świadczeń medycznych osobom **w stanie nagłego zagrożenia zdrowia i życia**. Do SOR-u można zgłosić się **bez skierowania**. Za nagły stan zagrożenia życia i zdrowia uważa się nagłe (lub przewidywane w krótkim czasie) objawy pogorszenia zdrowia, których bezpośrednim skutkiem może być poważne uszkodzenie funkcji organizmu, uszkodzenie ciała czy też śmierć.

Do takich stanów zalicza się:

- utratę przytomności,
- napad drgawek,
- uporczywe wymioty i/lub biegunkę szczególnie u najmłodszych dzieci,
- nasiloną duszność,
- silny ból głowy,
- nagły, silny ból brzucha,
- nagły i ostry ból w klatce piersiowej,
- krwawienie z przewodu pokarmowego, z dróg rodnych lub moczowych,
- zatrucie,
- uraz,
- objawy neurologiczne,
- wybroczyny u gorączkującego pacjenta.

Ze świadczeń SOR-u **nie należy** korzystać w celu uzyskania:

- recepty na leki stosowane przewlekłe,

- konsultacji specjalistycznych czy badań, które mogą być wykonane w trybie planowym,
- zaświadczenia lekarskiego, wniosku do ZUS, skierowania do sanatorium oraz innych zaświadczeń i druków medycznych niezwiązanych z aktualnym zachorowaniem.

O kolejności przyjęć na SOR nie decyduje kolejność zgłoszenia, a segregacja medyczna pacjentów (tzw. triage) przeprowadzana przez personel SOR-u na podstawie wywiadu medycznego i oceny stanu zdrowia. Pacjentom przydziela się kategorie stopnia pilności udzielenia pomocy. Każda ma swój kolor:

czerwony – natychmiastowy kontakt z lekarzem,

pomarańczowy – czas oczekiwania na pierwszy kontakt z lekarzem do 10 minut,

żółty – czas oczekiwania na pierwszy kontakt z lekarzem do 60 minut,

zielony – czas oczekiwania na pierwszy kontakt z lekarzem do 120 minut,

niebieski – czas oczekiwania na pierwszy kontakt z lekarzem do 240 minut.

Osoby, którym przypisano kolor zielony lub niebieski, mogą być kierowane do placówki POZ lub NPL. – należy zatem rozważyć, by nie kierować się do SOR-u w przypadkach, kiedy pomoc można uzyskać w tych placówkach.

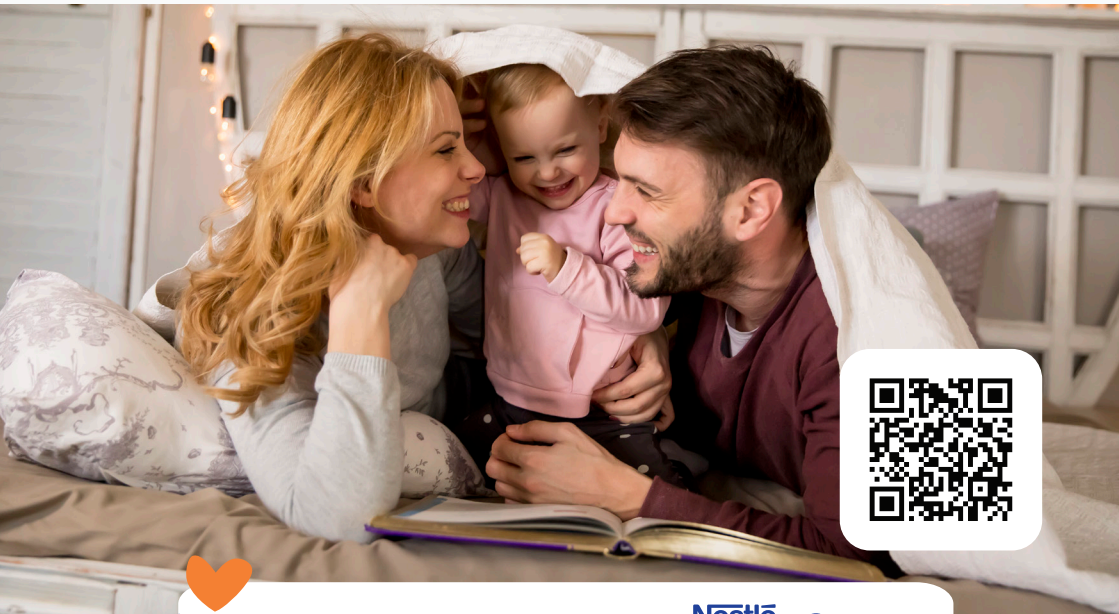
Pamiętaj: zgłaszaj się na SOR tylko w uzasadnionych przypadkach, kiedy istnieje poważne zagrożenie zdrowia lub życia!

Znajomość poszczególnych składowych systemu ochrony zdrowia jest bardzo ważna ze względu na istotne różnice w ich funkcjonowaniu. Wybór odpowiedniej placówki pozwoli na uzyskanie niezbędnej pomocy w możliwie najkrótszym czasie, co jest szczególnie istotne w przypadku najmłodszych pacjentów.

Bibliografia

1. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 czerwca 2019 r. w sprawie szpitalnego oddziału ratunkowego (Dz.U. 2019 poz. 1213).
2. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 kwietnia 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U. 2019 poz. 993).
3. Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz.U. 1997 nr 28 poz. 152)
4. Obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 21 marca 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (Dz.U. 2019 poz. 736).
5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie zakresu zadań lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej i położnej podstawowej opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2019 r. poz. 2335)
6. <https://pacjent.gov.pl/system-opieki-zdrowotnej/co-moze-ci-zaoferowac-lekarz>.
7. <https://www.nfz.gov.pl/dla-pacjenta/na-ratunek/>.

To normalne, że nie wiesz wszystkiego będąc Rodzicem...
dlatego tak ważne jest, aby mieć obok siebie wsparcie!

 Dołącz do Programu **Baby & me**
Pozwól nam wspierać Cię na każdym etapie życia Maluszka!

Sprawdź, jak wiele korzyści dla Ciebie przygotowaliśmy!

**Kalendarz
rozwoju dziecka**

Sprawdź, jak rozwija się
Maluszek w kolejnych
miesiącach

**Testowania
produktów
naszych marek**

Wypełnij ankietę i weź
udział w testach
naszych produktów

**Konkursy
z atrakcyjnymi
nagrodami**

Odpowiadaj na pytania
i wygrywaj atrakcyjne
nagrody

**Nielimitowany
dostęp do
Strefy Eksperta**

Skonsultuj ze specjalistą
kwestie dotyczące
Twojego Maluszka

Ważna informacja. Gdy maluszek przyjdzie na świat, najlepszym dla niego sposobem żywienia jest karmienie piersią. Mleko mamy zapewnia zbilansowaną dietę i chroni przed chorobami. W pełni popieramy zalecenia Światowej Organizacji Zdrowia dotyczące wyłącznego karmienia piersią przez pierwsze sześć miesięcy życia dziecka. Po tym okresie należy rozpocząć wprowadzanie żywności uzupełniającej o odpowiedniej wartości odżywczej przy jednoczesnej kontynuacji karmienia piersią do ukończenia przez dziecko 2 lat. Zadbajmy sobie też sprawę z tego, że nie zawsze rodzice mogą karmić swoje dziecko mlekiem mamy. Zachęcamy do skonsultowania sposobu żywienia dziecka ze specjalistą ochrony zdrowia. Jeśli zdecydowaliśmy, że Wasze dziecko nie będzie karmione piersią, powinniście pamiętać, że ta decyzja jest trudna do odwrócenia - rozpoczęcie częściowego dokarmiania butelką spowoduje zmniejszenie ilości wytwarzanego mleka. Rezygnacja z karmienia piersią niesie za sobą konsekwencje społeczne i finansowe, które należy wziąć pod uwagę. Jeśli zdecydowaliśmy, że maluszek będzie karmiony piersią, przypominamy, że prawidłowe zbilansowanie jadłospisu mamy jest bardzo istotne. Jej zdrowa dieta w czasie ciąży i po porodzie pomaga gromadzić składniki odżywcze niezbędne do prawidłowego przebiegu ciąży, przygotowuje do okresu laktacji i pomaga ją utrzymać. Dzieci rozwijają się w różnym tempie, dlatego czas wprowadzenia posiłków uzupełniających należy skonsultować z lekarzem lub położną. Aby uniknąć ryzyka dla zdrowia ważne jest, by żywność dla dziecka przygotowywać, stosować i przechowywać zawsze zgodnie z informacją na opakowaniu.